

بررسی تغییرات کنترل حرکت در انجام حرکت فلکشن و اکستنشن ستون فقرات کمری به دنبال استفاده از حمایت کننده‌های کمری - خاجی

چکیده

زمینه و هدف: تغییرات کنترل حرکت در استفاده از محافظت کننده‌ها می‌تواند به درک و شناخت تاثیر آن در عملکرد انسان کمک نماید. پژوهش حاضر نگرشی دارد بر چگونگی استفاده از داینامومترها در جهت کمی نمودن اندازه‌های الگوی حرکتی در رابطه با ستون فقرات به دنبال استفاده از کمربند کمری- خاجی. روشن برسی: زن سالم به طور داوطلبانه در این تحقیق شرکت کردند. دامنه حرکتی، حداکثر گشتاور ایزومتریک و تغییرات زاویه و قوع حداکثر گشتاور و سرعت حرکتی در نتیجه استفاده از کمربند کمری - خاجی در حرکات فلکشن و اکستنشن در حالتی ایستاده و نشسته اندازه‌گیری و مقایسه شدند. یافته‌ها: دامنه حرکتی ستون فقرات کمری در دو جهت فلکشن و اکستنشن در وضعیت‌های ایستاده و نشسته بعد از استفاده از کمربند کاوش معنی داری داشت ($p=0.01$). کاهش معنی دار حداکثر گشتاور ایزومتریک در حالتی ایستاده و نشسته ملاحظه شد ($p=0.01$). فاز زاویه حداکثر گشتاور و سرعت در دو جهت فلکشن و اکستنشن در حالتی ایستاده و نشسته تغییر معنی داری کردند ($p=0.01$). نتیجه‌گیری: کمربند کمری خاجی سبب کاهش نیروهای وارده به سطح مهره‌های کمری می‌شود و با جابجایی زاویه و قوع حداکثر گشتاور و سرعت به ابتدای دامنه حرکتی احتمال بروز فشارهای طبیعی وارده را در شرایط استحکام مفصلی فراهم می‌آورد. این امر می‌تواند به کاهش استرسهای وارده به مفاصل خلفی ستون فقرات کمری منجر شود و محدودیتی را برای نیروها لحظه‌ای چندگانه در شروع حرکت مفصلی فراهم می‌سازد. در این شرایط از ضایعات مفصلی جلوگیری شده و از بروز استرسهای مکانیکال که سبب بیماریهای مفصلی می‌شوند جلوگیری به عمل می‌آورد.

کلمات کلیدی: کمربند کمری خاجی، کنترل حرکت، ستون فقرات، ایزومترشیال 200B، فاز زاویه.

سعید طالبیان*

غلامرضا علیایی

محمد رضا هادیان

حسین باقری

سیما مهرداد

۱- گروه فیزیوتراپی، دانشکده توانبخشی،

دانشگاه علوم پزشکی تهران

*نویسنده مسئول، نشانی: تهران، خیابان انقلاب،

دانشکده توانبخشی، بخش کنترل حرکت انسان

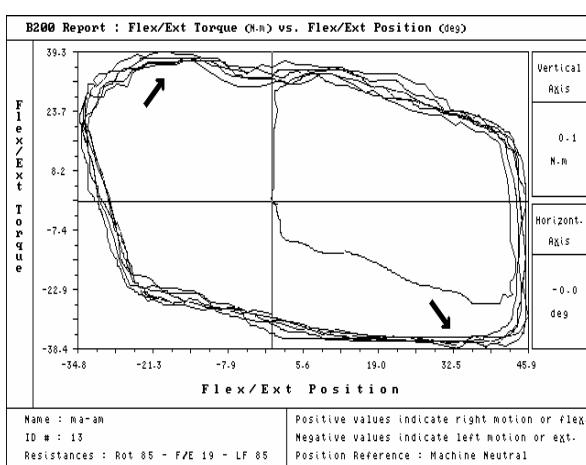
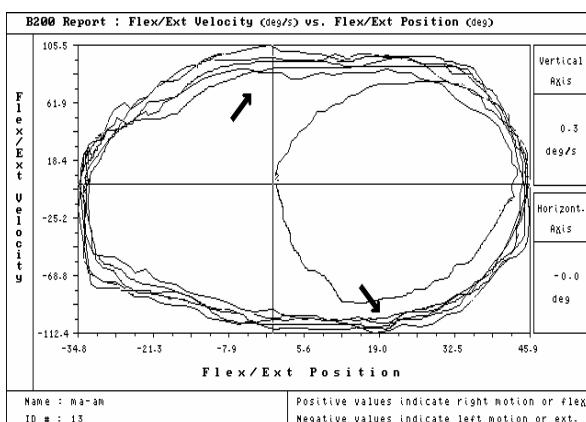
تلفن: ۷۷۵۳۹۳۹

اسپوندیلوزیس مورد ارزیابی قرار داد. کلیه افراد به مدت چهار هفته در دو گروه با کرست لمبوساکرال معمولی و کرست همراه با یک باندکشی که از عقب به جلو محکم کشیده می شد، تحت درمان بودند. با استفاده از رادیوگرافی زاویه ساکروم قبل و بعد از استفاده از کرست محاسبه شد. نسبت دور شکم به لگن چهت محاسبه ضریب چاقی در نظر گرفته شد که برای مردان بیشتر یا مساوی ۹۰٪ و برای زنان ۸۰٪ بود. بعد از چهار هفته زاویه ساکرال در گروه کرست با نوار کشی افزایشی حدود ۳/۸ درجه و در گروه کرست معمولی کاهش ۲/۸ درجه ای داشت که نشان می دهد کرست نوع نوار با نوار کشی دارای مزیت مکانیکی در مقایسه با کرست معمولی است. همچنین افرادی که چاقی نداشتند پاسخ بهتری با کرست نوع نواردار در مقایسه به کرست معمولی نشان دادند.^۶ در این روشهای حداکثر و متوسط گشتاور، سرعت، کار و قدرت تولیدی عضلات فعال در حرکتهاي حول سه محور بیومکانیکی اندازه گیری شده و براساس پروتکل تعريف شده ارائه نتایج می شود. اما مسئله مهم رفتار حرکتی ستون فقرات و کنترل حرکتی آن بر اساس تغییرات محیطی و فردی در ازای وظایف مختلف محوله به فرد است. لذا گسترش پروتکلهای ارزیابی کنترل حرکتی بسیار مهم است و محققین زیادی در این رابطه تلاش نموده اند. پژوهش حاضر نگرشی دارد بر چگونگی استفاده از داینامومترها در جهت کمی نمودن اندازه های الگوی حرکتی در رابطه با ستون فقرات و استفاده از حمایت کننده های کمری - خاجی و توصیه مفید بودن یا عدم کاربرد آنها در جلوگیری از فشارهای واردہ به ستون فقرات کمری.

روش بررسی

در این پژوهش تعداد ۵۰ زن سالم در محدوده سنی ۲۰-۳۰ سال پس از تکمیل پرسشنامه، توجیه و آموزش اولیه در دو گروه مجزا شرکت کردند. گروه اول حرکات فلکشن و اکستنشن کمر را به تعداد پنج بار بدون نیروی خارجی قبل و بعد از پوشیدن محافظت کننده کمری در وضعیت ایستاده انجام دادند گروه دوم در حالت نشسته با فلکشن ۹۰ درجه ران و زانو در حالیکه توسط نوارهای مخصوص نواحی ران، سینه و لگن ثابت شده بود قبل و بعد از استفاده از محافظت کننده کمری حرکات فلکشن و اکستنشن را انجام دادند و کلیه اطلاعات به دست آمده از این دو گروه برای بررسی تغییرات زاویه ای حداکثر

دهد لذا بروز کمربند در محیط های کاری اجتناب ناپذیر است و آموزش افراد در جهت بکار گیری مناسب از مفاصل و عضلات فعال در محدوده های عملکردی تا حدود زیادی می تواند یک عامل جلوگیری کننده یا بازدارنده باشد. امروزه در کارخانه ها و مراکز کاری قبل از استخدام از آزمایشات ویژه ستون فقرات با کمک دستگاه های ایزو اینترشیال به منظور کاهش وقوع و شدت کمربند استفاده می شود. نقش عضلات کمری و رفتار مناسب آن در این آزمایشات از اهمیت خاصی برخوردار است.^۷ Chen در سال ۲۰۰۰ در ۱۸ مرد با استفاده از رادیوگرافی اثر دو نوع محافظت کننده کمری و لگنی را بر روی مهره های کمری در زوایای حرکتی سازیتال مورد بررسی قرار دادند. آنها نتیجه گرفتند که تغییرات معنی داری در وضعیت حرکتی مهره های L1/S1 در حین حرکت و استراحت توسط هر دو نوع محافظت کننده ها بوجود می آید. بطوريکه در حالت ایستاده زاویه قرار گیری مهره های کمری افزایش می یابد ولی در حالت نشسته عمودی پوشیدن محافظت کننده کمری هیچ تاثیری در زوایا نداشت و بر عکس محافظت کننده لگنی سبب کاهش مشخص بویژه در مهره های L1/L3 شد. در وضعیت نشسته با خم شدن تن به جلو حدود ۱۵ درجه هر دو نوع محافظت کننده باعث افزایش زاویه گردیدند.^۸ Smith و همکارانش اثر کمربند را روی وضعیت های خاص جهت رسیدن دست به اشیاء در ۱۶ دانشجو دختر و پسر مورد ارزیابی قرار دادند. آنها نتیجه گرفتند که کمربند سبب تصحیح پوسچر رسیدن دست به شیئی می گردد.^۹ Warren، تاثیر شکم بند حمایتی نرم کمری را بر روی عضلات مایل شکمی ۲۰ فرد سالم بزرگسال در حین بلند کردن بار از حالت چمباتمه مورد بررسی قرار دادند. با استفاده از الکتروموگرافی سطحی آنان به این نتیجه رسیدند که به دنبال استفاده از شکم بند کاهش معنی داری در فعالیت عضلات مایل شکمی بوجود می آید. این در حالی بود که از نظر فردی در ۱۴ زن کاهش فعالیت، در پنج مرد افزایش فعالیت و در یک مرد بدون تغییر بود. در مجموع آنان نتیجه گیری کردند که کمربند نرم می تواند نقش حمایتی در حین بلند کردن داشته باشد.^{۱۰} Toda در سال ۲۰۰۲ مقاله ای تحت عنوان اثر نسبت دور کمر به دور لگن در سطح ران بر روی تاثیرگذاری کمربند لمبوساکرال در افراد مبتلا به کمر درد مزمن با منشاء عضلانی ارائه داد. وی ۱۴۳ فرد را با سابقه کمر درد مزمن بدون عالائم رادیولوژیکی و کلینیکی دال بر فتق دیسک یا

شکل ۱: تصویر تغییرات تابع دامنه حرکتی نسبت به سرعت و گشتاور حرکتی در پنج حرکت فلکشن / اکستشن. در هر دوره حرکتی در یک زاویه خاص پیشترین گشتاور و سرعت اتفاق می افتاد (با فلش مشخص شده است). این رفتار ناشی از عوامل بیومکانیکی است و سیستم کنترل حرکتی در پاسخ به آن، به کارگیری عضلات، زمانبندی و استراتژی را تعیین می نماید.

متغیرهای مورد آزمایش شد (جدول ۱). به دنبال استفاده از کمربند، دامنه حرکتی ستون فقرات کمری در دو جهت فلکشن و اکستشن در وضعیت های ایستاده و نشسته بعد از استفاده از کمربند با استفاده از آزمون t-test کاهش معنی داری داشت ($p=0.01$). همچنین کمربند لومبوسакرال سبب کاهش معنی دار حداکثر گشتاور ایزومتریک در حالت های فلکشن نشسته و اکستشن ایستاده و نشسته شد ($p=0.01$). مقایسه فاز زاویه حداکثر گشتاور و سرعت بعد از دریافت کمربند در دو جهت فلکشن و اکستشن در ایستاده و نشسته نشان

سرعت و گشتاور (Phase Angle) به رایانه منتقل و مورد ارزیابی قرار گرفتند. در این تحقیق از دستگاه دینامومتر سه بعدی از نوع Isostation B200 کامپیوتر و حمایت کننده کمری خاجی شامل چهار بار فلزی خلفی و کمربند مخصوص با قابلیت تنظیم جهت ارزیابی اثر محافظت کننده استفاده گردید. آزمایشات بطور تصادفی و در دو جلسه جداگانه شامل یک روز بدون محافظت کننده و روز دیگر با پوشیدن آن در هر دو گروه بعمل آمد. در جلسه اول نمونه ها پس از پر کردن بخش اول پرسشنامه که حاوی اطلاعات دموگرافیک و سوالاتی در مورد وضعیت تدرستی آنها بود، با نحوه آزمایش و کار خواسته شده آشنا می شدند. پس از قرار گیری درون دستگاه و بستن نوارهای مخصوص ثبات وضعیتی در حین فعالیت و تنظیم کالیبریشن آن در مرحله ابتدایی آزمایش حداکثر قدرت ایزومتریک انجام می گرفت. بدین ترتیب که افراد سه انقباض را در دو جهت فلکشن و اکستشن با حداکثر تلاش خویش در مقابل حداکثر نیروی اعمال شده توسط دستگاه انجام می دادند. بین هر تکرار سه دقیقه برای رفع خستگی احتمالی در نظر گرفته می شد. آزمایش ارزیابی رفتار کنترل حرکتی (Control of Movement) با انجام حرکات ایزینامیک با پنج تکرار حرکتی در صفحه سازیتال بصورت فلکشن / اکستشن تنه با حداقال مقاومت به میزان هفت نیوتون متر پس از آزمایش حداکثر قدرت با و بدون استفاده از محافظت کننده کمری خاجی در دو جلسه متفاوت انجام می شد. رفتار حرکتی پس از آزمایش حداکثر قدرت با و بدون استفاده از محافظت کننده کمری خاجی در این رفتار متفاوت انجام می شد. رفتار حرکتی پس از آزمایش توسط کامپیوتر بصورت تابع تغییرات دامنه حرکتی نسبت به گشتاور و سرعت ترسیم شده و میزان حداکثر گشتاور و سرعت تولید شده در ازای تغییرات دامنه استخراج و مورد ارزیابی قرار می گرفت (شکل ۱). در ارزیابی نتایج پس از بررسی توزیع نرمال با روشن Kolmogorov Smirnov از آزمون t-test با سطح معنی داری ۹۵٪ استفاده شد.

یافته ها

تعداد ۵۰ زن سالم در محدوده سنی ۲۰-۳۰ سال که میانگین سن، قد و وزن آنها به ترتیب عبارت بود از ۲/۱ + ۲۳/۱۶ سال، ۰/۴۸ + ۱/۶۴ متر و ۴/۸۴ + ۴/۸۴ کیلوگرم در این آزمایش شرکت داشتند. با استفاده از نرم افزار آماری SPSS ویراست دهم مقایسه دو مرحله از آزمایشات انجام شد. استفاده از کمربند کمری خاجی سبب تغییر در

جدول-۱: میانگین و انحراف معیار دامنه، گشتاور ایزوومتریک، زاویه بروز حداکثر گشتاور و سرعت در قبل و بعد از استفاده از محافظت کننده (در وضعیت ایستاده و نشسته)

نوع حرکت	مرحله	وضعیت	دامنه حرکتی	حداکثر گشتاور ایزوومتریک	فاز زاویه گشتاور	فاز زاویه سرعت	(درجه)
فلکشن	قبل	ایستاده	۶۱/۵۰ ± ۶/۷۹	۳۲/۶۸ ± ۵/۹۶	۱۷/۹۲ ± ۲/۸۳	۱۷/۱۶ ± ۲/۷۰	
	نشسته		۳۳/۶۳ ± ۴/۸۸	۳۶/۵۸ ± ۵/۴۲	۱۴/۶۳ ± ۱/۹۴	۱۷/۸۰ ± ۱/۹۰	
	بعد	ایستاده	۵۷/۸۵ ± ۷/۰۳	۳۳/۰۹ ± ۳/۸۸	-۱۵/۶۴ ± ۸/۵۱	-۳/۶۵ ± ۷/۶۰	
	نشسته		۳۱/۲۵ ± ۴/۶۳	۳۴/۲۲ ± ۵/۷۷	-۱۲/۴۴ ± ۸/۳۳	-۱/۰۳ ± ۳/۱۰	
	قبل	ایستاده	-۳۴/۲۴ ± ۵/۷۳	۷۳/۰۲ ± ۹/۹۰	۳۵/۰۹ ± ۶/۲۴	۲۱/۸۶ ± ۵/۱۷	
	نشسته		-۲۳/۸۴ ± ۵/۶۱	۴۷/۰۷ ± ۱۳/۵۶	۳۳/۵۲ ± ۴/۹۶	۱۶/۲۱ ± ۲/۹۲	
	بعد	ایستاده	-۲۱/۲۲ ± ۶/۰۹	۳۳/۴۹ ± ۹/۸۱	۳۷/۰۶ ± ۵/۸۸	۲۲/۹۵ ± ۵/۰۵	
	نشسته		-۱۷/۸۹ ± ۷/۳۵	۴۳/۸۰ ± ۱۳/۴۴	۳۹/۱۸ ± ۸/۵۲	۲۲/۰۷ ± ۳/۲۶	

جدول-۲: مقایسه میانگین تغییرات دامنه حرکتی، گشتاور ایزوومتریک، زاویه بروز حداکثر گشتاور و سرعت با استفاده از محافظت کننده (وضعیت ایستاده و نشسته)

نوع حرکت	وضعیت	دامنه حرکتی	حداکثر گشتاور ایزوومتریک	فاز زاویه گشتاور	فاز زاویه سرعت	(درجه)
فلکشن	ایستاده	-۵/۷۱	۳/۴۲	-۱۸۵/۴۹	-۱۲۰/۱۶	
	نشسته	-۵/۶۷	**-۶/۷۱	-۱۸۶/۳۲	**-۱۰۵/۵۹	
	ایستاده	-۱۵/۲۷	-۱۱/۲۱	۳/۲۴	۷/۹۰	
	نشسته	-۲۲/۴۷	*-۷/۷۶	**۱۶/۲۹	**۳۷/۲۴	

*p=.../.., **p=.../...

فلکشن و اکستنشن در دو وضعیت ایستاده و نشسته می‌شوند که با نتایج Lee و نتایج Chen و Smith و همکارانش مطابقت دارد. به دلیل تغییرات انحنای کمر و افزایش فشار داخل شکمی کاهش گشتاور حداکثر را متعاقب فعالیت ایزوومتریک عضلات فلکسور و اکستنسور در ابتدای زاویه خارجی (نقطه شروع حرکت) خواهیم داشت. یافته‌های این تحقیق با نتایج Warren و همکارانش که از الکترومیوگرافی در حرکت داینامیک استفاده کرده بودند مطابقت دارد.^۸ لذا به نظر می‌رسد جدای از تغییرات در بیومکانیک ستون فقرات، کمربند سبب کاهش بکارگیری واحدهای حرکتی و سطح فعالیت عضلانی می‌شود. این امر در کاهش نیروهای وارد به سطوح مفصلی مفید است و سبب جلوگیری از اعمال زیاد نیروهای فشاری (Compression) و چینشی (Shearing) می‌شود. نکته مهم در این

داد که تغییر معنی داری در جایجایی دامنه بروز حداکثر گشتاور و سرعت (انتقال آن به ابتدای دامنه خارجی حرکتی) بوجود می‌آید (p=.../..). مقایسه درصد تغییرات بین دو حالت ایستاده و نشسته نشان داد که تفاوت معنی داری به ویژه در فاز زاویه گشتاور و سرعت وجود دارد به نحوی که در فلکشن ایستاده بعد از استفاده از کمربند تغییرات بیشتری نسبت به حالت نشسته بوجود می‌آید، در حالی که بر عکس در حالت اکستنشن ایستاده بعد از استفاده از کمربند تغییرات کمتری نسبت به حالت نشسته دیده می‌شود. (جدول ۲).

بحث

در این تحقیق مشاهده کردیم محافظت کننده‌های کمری سبب تغییر پوسچر ستون فقرات و تغییرات زاویه قرارگیری مهره‌ها در حالت‌های

از حالت نشسته است که این پدیده به دلیل انتقال حرکت از ستون فقرات به مفصل ران در وضعیت نشسته در درون دستگاه B200 است. لذا تجربیات بعدی بدون محدودیت ناشی از دستگاه می‌باشد. انجام گیرد تا به نقش کمر بند در وضعیت نشسته پردازد. هر چند که در حالت نشسته نیز کلیه تغییرات معنی‌دار و قابل بحث است. در مجموع می‌توان اشاره نمود کمربندی‌های لومبوسакرال محافظت کننده مناسبی برای کاهش فشار بر روی ستون مهره‌ای، بالابرند کارایی حرکت با فعالیت عضلانی کمتر و مهارکننده اثر حداکثر گشتاور و سرعت حرکتی در حین انجام یک فعالیت عادی است چرا که با انتقال محل بروز حداکثر گشتاور و سرعت به لحظه شروع حرکت (ابتدای دامنه خارجی) سبب جلوگیری از فشارهای لحظه‌ای می‌شود با فرض اینکه در ابتدای دامنه حرکتی مفاصل مهره‌ای از ثبات بیشتری برخوردار هستند و عموماً آسیب‌های مفصلی در بعد از شروع حرکت و در زوایای میانی حین حرکت اتفاق می‌افتد.

سپاسگزاری: این مقاله نتیجه طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی تهران (شماره قرارداد ۲۶۴۲ - ۱۳۸۴/۱۲/۸) می‌باشد، مراتب قدردانی خویش را از حمایت‌های به عمل آمده اعلام می‌داریم.

تحقیق ارزیابی محل وقوع حداکثر گشتاور و سرعت در حین انجام حرکت دینامیک بر حسب درجه بود که بعد از استفاده از کمربند محل آن در دو جهت فلکشن و اکستنشن در دو حالت ایستاده و نشسته جایجا شدن و به سمت شروع حرکت یا ابتدای دامنه خارجی رفتند. این امر نشان می‌دهد با تغییر زوایای مفاصل و تغییر هندسه عضلات تن (طول و راستای قرارگیری عضلات) و تغییرات احتمالی در دریافت حس عمقی لیگامانها، تندون و عضلات پاراپلیانال و شکمی پردازش حسی تغییر یافته و منجر به بروز تغییر در زمانبندی فعالیت عضلانی و ایجاد حداکثر گشتاور و سرعت در حین حرکت دینامیک شده است (تغییرات کیتیک و کینماتیک). اثربخشی کمربند لومبوساقرال در این متغیر می‌تواند به نقش آن در تغییر برنامه‌ریزی حرکتی برگردد. چرا که در زمانبندی بکارگیری عضلات در حین حرکت نقش کترول حرکت و دخالت سیستم اعصاب مرکزی قطعی است و هر فرایند یا مداخله‌ای که بتواند تغییرات در شروع و یا خاتمه بکارگیری عضلات موثر در آن حرکت بکند با اثر مستقیم یا غیر مستقیم بر روی درک حسی، پردازش مرکزی و اجرای حرکت می‌باشد. نتایج نشان دادند در حالت ایستاده تغییرات به مراتب بیشتر

References

- Nelson JM, Walmsley RP, Stevenson JM. Relative lumbar and pelvic motion during loaded spinal flexion/extension. *Spine* 1995; 20: 199-204.
- Floyd WF, Silver PH. The function of the erectors spinae muscles in certain movements and postures in man. *J Physiol* 1955; 129: 184-203.
- Sihvonen T, Partanen J, Hanninen O, Soimakallio S. Electric behavior of low back muscles during lumbar pelvic rhythm in low back pain patients and healthy controls. *Arch Phys Med Rehabil* 1991; 72: 1080-7.
- Nahit ES, Macfarlane GJ, Pritchard CM, Cherry NM, Silman AJ. Short term influence of mechanical factors on regional musculoskeletal pain: a study of new workers from 12 occupational groups. *Occup Environ Med* 2001; 58: 374-81.
- Shumway CA, Woollacott MH. Motor Control: Theory and Practical Applications. 2nd ed. London: Lippincott: Williams & Wilkins; 2001.
- Lee YH, Chen CY. Belt effects on lumbar sagittal angles. *Clin Biomech* 2000; 15: 79-82.
- Smith DL, Dainoff MJ, Mark LS, Oates SP, Davis NC. Effect of a back belt on reaching postures. *J Manipulative Physiol Ther* 2004; 27: 186-96.
- Warren LP, Appling S, Oladehin A, Griffin J. Effect of soft lumbar support belt on abdominal oblique muscle activity in nonimpaired adults during squat lifting. *J Orthop Sports Phys Ther* 2001; 31: 316-23.
- Toda Y. Impact of waist/hip ratio on the therapeutic efficacy of lumbosacral corsets for chronic muscular low back pain. *J Orthop Sci* 2002; 7: 644-9.

Motor control changes in sagittal motion of lumbar spine following use of lumbosacral belt

Talebian S*
Olyaei GR.
Hadian MR.
Bagheri H.
Mehrdad S.

1- School of Rehabilitation,
Tehran University of
Medical Sciences.

Abstract

Background: The changes in motor control after the use of a supportive belt can contribute to the understanding of its effects on performance. The aim of this study is to quantify motion pattern values relative to the spinal column during the use of a lumbosacral belt.

Methods: For fifty healthy female volunteers, the range of motion, maximum isometric torque and changes of phase angle of maximum torque and velocity in two positions, standing and sitting, in two directions, flexion and extension, following the use of a lumbosacral belt were measured using an isoinertial dynamometer (Isostation B200) and compared.

Results: Range of motion in both directions in both positions was reduced significantly ($P<0.05$). Significant reduction of maximum isometric torque was observed in flexion while sitting and in extension while standing and sitting ($P<0.05$). Phase angle of maximum torque and velocity also changed significantly in both directions and both positions ($P<0.05$).

Conclusion: The lumbosacral belt can act in different ways to prevent injury. It reduces the forces applied to lumbar vertebra and, by changing the maximum torque and velocity phase angles at the onset of range of motion, provides greater stability for joints. Furthermore, the belt can reduce stress imposed on the posterior joints of the spine and limits several momentary forces at the onset of joint movement. Under these conditions, joint injuries can be reduced and prevent some of the mechanical stress that causes lumbar joint disease.

Keywords: Lumbosacral belt, motor control, spinal column, isostation B200, phase angle.

*Corresponding author: Faculty of rehabilitation Enghelab St. Tehran.
Tel: +98-21-77533939
email:talebian@sina.tums.ac.ir